

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ 1. Датум и орган који је именовао комисију 6.9.2022. Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици 2. Састав комисије, име и презиме сваког члана, звање, ужа научна област, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен: 1. Проф. др Данијела Кулић, ванредни професор, ужа научна област Англистичка лингвистика, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, председник Комисије 2. Проф. др Милош Ковачевић, редовни професор, ужа научна област Савремени српски језик и Општа лингвистика, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, ментор 3. Проф. др Ана Јањушевић Оливери, ванредни професор, ужа научна област Савремени српски језик, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, члан Комисије
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ 1. Име, име једног родитеља, презиме: Марија (Драган) Вуковић 2. Датум рођења, општина, република: 21.01.1979. Краљево, Србија 3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 2013; Универзитет у Приштини, Филозофски факултет у Косовској Митровици "Неки стилски проблеми у превођењу Андрићеве 'Проклете авлије' на енглески језик" 4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Мастер филолог - англистика
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>УТИЦАЈ АНГЛИЦИЗАМА СА ДРУШТВЕНИХ МРЕЖА НА СРПСКИ ЈЕЗИК И КУЛТУРУ ИЗРАЖАВАЊА</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл. Докторска дисертација Марије Вуковић <i>Утицај англицизама са друштвених мрежа на српски језик и културу изражавања</i> има 307 страница текста, укључујући Литературу и шест прилога, штампаних форматом Times New Roman, фонтом 12,

проредом 1,5. Поред претходно датог резимеа на српском, енглеском и руском језику, дисертација је структурно подељена у десет текстуалних поглавља:

I *Увод* (стр. 1–10), у коме се представља *предмет рада* (а то је утврђивање утицаја енглеског језика на српски језик и културу изражавања путем друштвених мрежа, што у пракси доводи до појаве тзв. интернет сленга), *циљеви рада* (три су основна: а) да ли и у коликој мери друштвене мреже утичу на промене које се дешавају у српском језику, као и да дође до научних сазнања о улози и утицају који има енглески језик на српски језик, првенствено кроз утицај друштвених мрежа, б) који су разлози повећања броја енглеских речи у српском језику, в) да се дефинишу односи између друштвених мрежа и изражавања младих), *хипотезе истраживања* (којих је четири, а основна је: "Узроци инвазије енглеских речи примарно су условљени друштвеним факторима, а секундарно лингвистичким"), као и *структура дисертације* (указивање на њен теоријски и емпиријски део) и *ток истраживања* (указивање на два истраживања дискусија на форуму Крстарица у временском распону од тринаест година: прво 2008. године, а друго на исту тему 2022. године; и два анкетна истраживања са ученицима средњих школа и њиховим професорима).

II поглавље *Методолошки приступ истраживању* (стр. 11–14), где се даје опис *методе истраживања* (метода контрастивне анализе, где енглески језик представља полазни, а српски језик циљани језик), *испитаника и корпуса истраживања* (корпус истраживање представља: а) анализу дискусија на форуму Крстарице и то у временском распону од тринаест година б) анализу разлика између штампаног и електронског издања модног часописа са временском дистанцом од десет година; в) 20 скриншотова са друштвене мреже Инстаграм, г) анализа употребе енглеских речи у свакодневном говору код ученика трећег и четвртог разреда у две средње школе у Трстенику и д) анализа ставова 40 наставника енглеског и српског језика), *инструменти истраживања* (упитници за ученике и упитник за наставнике) и *значај истраживања* (претпоставка је да ће резултати истраживања служити као водич за предочавање негативног утицаја друштвених мрежа, не само на језик, већ на културу свакодневног изражавања).

III поглавље *Друштвени фактори као узроци међујезичких утицаја* (стр. 15–76), где се: а) објашњава утицај информативних технологија на промене у језику доказивањем да је језик одувек био друштвено условљен, услед чега су различите друштвене промене, превирања и кретања, у мањој или већој мери утицали на структуру појединих језика, посебно енглеског, б) објашњава појам друштвених мрежа и врло прегледно описују главне друштвене мреже (Фејсбук, Инстаграм и Вибер), в) разматра лингвистичке иновације које долазе са друштвених мрежа (сленг/жаргон, скраћенице, хаштагови и емотикони). Показано је да је техничко технолошки развој најпре текао постепено и споро, а нагло "убрзање" добио је после Другог светског рата, са резултатима посебно крајем 20. и почетком 21. века.

IV поглавље *Англицизација српског језика* (стр. 77–106), где се објашњава појам англицизама, њихова подела, и појам псеудоанглицизама; након чега се прелази на издвајање видова англицизације српског језика, где се најпре осветљавају карактеристике тзв. англосрпског језика, а потом дају основни принципи

транскрипције речи које долазе из енглеског језика.

V поглавље *Ћирилица – званично писмо српског језика у информатичком добу* (стр. 1071–16), бави се статусом ћирилице у српском језику у времену глобализацијских процеса и доманиације енглеског језика и латинице. Показује се да се у 21. веку као веку информатике и информационо-комуникационих технологија, питање судбине ћирилице само се по себи намеће због примата енглеског језика и латинице. Ауторка констатује да је постало је готово логично да рад на Интернету везујемо за латинично писмо, можда и због тога што се ћирилица касно „појавила“ на друштвеним мрежама, па су неки појмови већ усвојени на латиничном писму. Иако су се широм света појавили национални домени највишег нивоа на нелатиничким писмима, ипак и данас латиница, када је потпуно отворен простор и за ћирилицу на друштвеним мрежама, има употребно велику превласт над ћирилицом у српском језику, и то у свим сферама његове употребе, а не само на интернету.

VI поглавље *Резултати истраживања* (стр. 117–232), почиње констатацијом да се енглески језик сматра језиком Интернета, и да су његови корисници не само они који говоре енглески језик, већ и они који га не знају. Из тога проистиче да је у свакодневној употреби све већи број енглеских речи чак и код оних који не говоре енглески језик. Будући да је основно питање на које дисертација треба да одговори: да ли и које проблеме ствара енглески језик у српском језику кроз језик друштвених мрежа, и да ли се и које промене јављају у правопису српског језика, али и на лексичком нивоу, као и да ли интернет сленг постаје део српског језика међу младима, ауторка је у овом емпиријском истраживачком делу дисертације провела анализу разговора на интернет форуму, као и анализу новинарског текста у штампаном и електронском издању. Сва истраживања провела је на предметно истим текстовима реализованим у најмање десетогодишњој временској дистанци. У овим анализама ауторка је покушала да утврди: који су разлози повећања броја енглеских речи у српском језику, али и да дефинише однос између друштвених мрежа и изражавања младих. Конкретне анализе у овом поглављу требало је да буду подлога потврди или негирању хипотеза од којих се кренуло у истраживање.

VII поглавље *Дискусија резултата истраживања у односу на постављене хипотезе* (стр. 233–244), како му и сам наслов каже, показује какав је однос резултата истраживања према четирима постављеним хипотезама. Анализа резултата свих четирију проведених студија показала је да су готово у потпуности потврђене све четири постављене хипотезе.

VIII поглавље *Закључана разматрања* (стр. 245–251), сумира и теоријске и емпиријске резултате дисертације према примењеним критеријумима и постављеним хипотезама анализе.

IX поглавље *Мере које се предлажу за смањење утицаја енглеског језика на српски језик и препоруке за даља истраживања* (стр. 252–254) доноси врло конкретне и добро образложене мере за спречавање инвазија страних речи у српски језик, као и стварање контролисаних услова за употребу англицизама у српском језику, и успостављање нових стандарда за њихово адаптирање.

Потом следи списак *Литературе* (стр. 255–262), а затим шест *Прилога* (стр. 263–291), и то: *Прилог 1*: Дискусија на форуму Крстарица; *Прилог 2*: Сlike екрана дискусија са гејмерских и модних форума; *Прилог 3*: Сlike анализираног материјала часописа ELLE; *Прилог 4*: Сlike реклама са инстаграма; *Прилог 5*: Упитник за

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Марије Вуковић *Утицај англицизама са друштвених мрежа на српски језик и културу изражавања* за предмет истраживања има утврђивање утицаја енглеског језика на српски језик и културу изражавања путем друштвених мрежа. Тако постављен предмет истраживању нужно даје контрастиван карактер – будући да је неопхоно поредити особине енглеског језика и њихов утицај на структуру и културу српскога језика. Овде ћемо се задржати на кључним особинама, што значи и местима, што на најбољи начин указују на вредност дисертационог истраживања Марије Вуковић.

Дисертациони рад Марије Вуковић има два комплементарна дела: теоријски и емпиријски део. У теоријском делу рада дат је опис концепта друштвених мрежа, као и однос младих према друштвеним мрежама, а потом и приказ најпопуларнијих друштвених мрежа. У теоријском делу рада, да би се осветлило садашње стање преузимања речи из енглеског језика, даје се приказ стања у историјском развоју српског језика, у контексту друштвених фактора који су довели до инвазије речи из енглеског језика у српски језик. Емпиријски део рада чине истраживања која су проведена првенствено на корпусу преузетом са друштвених мрежа, па на корпусу преузетом из електронског и штампаног часописа, као и на корпусу преписке са друштвених мрежа. Потом је, анкетним истраживањем, осветљен значај и употреба енглеских речи у свакодневном говору код ученика трећег и четвртог разреда средњих школа, као и ставови професора о променама у начину употребе српског језика у усменом и писаном изражавању на часовима.

Дисертација је показала да постоји директан утицај језика друштвених мрежа на употребу српског језика и у којој мери је тај утицај заступљен. Тај директан утицај осветљаван је одговором на питања: а) да ли и које проблеме ствара енглески језик у српском језику кроз језик друштвених мрежа употребом енглеских речи, б) да ли се и које промене јављају у правопису српскога језика и на лексичком нивоу, в) да ли интернет сленг постаје део српског језика међу младима, г) у којој мери млади размишљају о употреби енглеских речи и скраћеница у разговорима које воде и ван друштвених мрежа, д) да ли онлајн језик постаје и офлајн језик, ђ) да ли ученици користе језик друштвених мрежа на часовима током усмених излагања и у писаном изражавању.

На основу спроведених истраживања, ауторка је доказала да су промене у српском језику под утицајем енглеског евидентне и да се и даље дешавају. Анализом добијених резултата кроз два истраживања корпуса и два упитника која су обухватила а) циљну групу младих, б) контролну групу професора који би требало да највише примећују промене у говору омладине, као и в) кроз текстове пласиране на једној од друштвених мрежа која је тренутно најпопуларнија – дошло се до закључка да се промене у српском језику дешавају у свакодневној комуникацији која се води на друштвеним мрежама. Са платформи друштвених мрежа овај начин комуникације, који се одвија на измењеном српском језику, неминовно се преноси на свакодневицу и постаје начин говора и мимо друштвених мрежа, односно постаје доминантни говор данашњице.

У истраживању је посебно показано да енглески језик на друштвеним мрежама има итекавог утицаја на статус ћирилице као уставно јединог српског службеног писма. Ауторкине анализе језика друштвених мрежа, наиме, показују да ћирилично писмо није заступљено на друштвеним мрежама или да је заступљено мало и готово незнатно. Следствено томе је и закључак да је изузетно мали број људи који користе ћирилично писмо у свакодневној комуникацији на друштвеним мрежама.

Енглески језик као *lingua franca* има јак утицај на готово све појединачне језичке заједнице, при чему захвата и говорнике матерњих језика који га не знају и оне који га усвајају, како ван образовног система, тако и унутар њега. Ови говорници се у својим матерњим језицима енглеским служе повремено, али са већом или мањом учесталашћу, те он као такав има функцију допунског језика. Нове дигиталне комуникационе технологије у великој мери утичу на језик доносећи промене у правопису, лексици и граматички. Тако се, нпр., приликом писања порука на друштвеним мрежама тежи уштеди на времену и простору, те се језик прилагођава новим потребама и полако излази из оквира стандардног језика. Таква комуникација, усмерена ка једноставности и брзини, утиче на непоштовање граматичких правила и ортографске норме матерњег језика, тако да као својеврсни сурогат егзистира на граници између говорног и писаног језика.

Анализа Марије Вуковић утицаја енглеског језика на српски језик на друштвеним мрежама, показала је његове следеће три усложњене негативне карактеристичне особине: а) преузимање речи из енглеског језика у нашој свакодневној пракси најчешће се врши без икаквих правила, због чега све упадљивије почиње да се губи разлика између позајмљеница из енглеског језика које су интегрисане у систем српског језика и чисто енглеских речи које се уносе у српски језик без икаквих обличких промена; б) услед недовољног познавања прописане норме у српском језику, често се енглеске позајмљенице користе према правилима енглеског језика. Овакво стање представља потенцијалну опасност да енглеска норма у свакодневној употреби англицизама узме примат над домаћом. Англосрпска „норма“ узима толико маха да се код појединих група људи сматра већ потпуно природном и прихватљивом, и в) распрострањеност англосрпског језика је све већа и захвата све компоненте српског језика: правопис, изговор, ортографију, граматичку, семантику и прагматику.

Ауторка показује да због глобализацијског статуса енглеског језика његов утицај на друге језике, па и на српски су неминовне. Притом није могуће донети директиве, а да оне буду (опште)прихваћене којима би се забранила употреба страних речи у свакодневном говору, али оно што је могуће јесте контролисање прилива страних речи, мања присутност либералног приступа наставника српског језика (али и наставника страних језика), јер су они најпозванији да реагују када примете да ученици употребљавају непотребне стране речи током усменог и писменог изражавања на часовима.

Цело дисертационо истраживање показује да друштвене мреже као врста медија постају све присутније, готово неизбежне, у нашој свакодневници. Посебно код младих, јер они проводе доста времена у комуникацији са пријатељима на друштвеним мрежама. Не постоји модел којим би се могао контролисати начин писане комуникације младих на друштвеним мрежама, али постоји начин да им се правилним усмеравањем и темељним указивањем на грешке, током наставе подиже свест о значају познавања правила српског језика, а самим тим и правилног

изражавања. Познавање и што чешћа употреба правилног српског језика засигурно би се рефлектовало и у комуникацији на Интернету. Из свега тога следи закључак да језик могу најбоље чувати и развијати његови говорници, јер без њиховог поштовања дигнитета матерњег језика било каква законска решења тешко да могу имати већег успеха.

Дисертација Марије Вуковић *Утицај англицизама са друштвених мрежа на српски језик и културу изражавања* и по критеријумима заступљеним у анализи и по резултатима анализе представља вредно научно дело, и доноси нове научне увиде о социолингвистичком, граматичком и правописном суодносу српског и енглеског језика, који се реализује једнострано: кроз утицај енглеског језика на српски у свим аспектима његове употребе.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

1. "ИНСТАГРАМ, ЈЕДАН ОД УЗРОКА ИНВАЗИЈЕ ЕНГЛЕСКИХ РЕЧИ У УПОТРЕБИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА КОД МЛАДИХ", *БАШТИНА*, Институт за српску културу Приштина, свеска 50, октобар 2020. стр 73-90. М24
УДК 811.163.41'373.45:811.111 004.738.5:81'27(497.11) doi: 10.5937/bastina30-25464 YU ISSN 0353-9008 (рад из тематике докторске дисертације)
2. "УТИЦАЈ МАШИНСКОГ ПРЕВОЂЕЊА НА КВАЛИТЕТ ПРЕВОДА СТРУЧНИХ ТЕКСТОВА СА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА СРПСКИ", *БАШТИНА*, Институт за српску културу Приштина, свеска 49, октобар 2019, стр: 117-129; YU ISSN 0353-9008 М51 (рад из тематике докторске дисертације)
3. „НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И УЛОГА МОТИВАЦИЈЕ У УПРАВЉАЊУ ЉУДСКИМ РЕСУРСИМА” објављен је у зборнику радова са друге међународне конференције “Примена нових технологија у менаџменту” АНТиМ 2010, одржане на Тари 22.-25. априла 2010. стр 933-945; (Издавач зборника Факултет за образовање дипломираних правника и дипломираних економиста за руководеће кадрове – ФОРКУП, уредник: Проф. др Живота Радосављевић, декан) http://media.novi.antim.rs/2017/11/ANTiM_2010_Vol.2.pdf. ISBN - 978-86-81088-11-1 М33
4. “ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ И ЗНАЧАЈ ПОЗНАВАЊА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА У МЕНАЏМЕНТУ” објављен у зборнику радова са 2. Међународна конференција "Life Cycle Engineering and Management" Београд, 29-30 јун 2011. Стр: 74-80; (издавач: DQM, уредник: проф Љубиша Папић) М33
5. „INFLUENCE OF ENGLISH LANGUAGE THROUGH INFORMATION TECHNOLOGY ON SERBIAN/MONTENEGRIAN LANGUAGE“ објављен у зборнику са међународне конференције „Комуникације и бизнис сектор“ Беране, 20. Јуна. 2011. Стр: 199-203; (издавач: Факултет за менаџмент у саобраћају и комуникацијама Беране, уредник: проф. Др Наташа Госпић) ISBN 978-9940-575-07-6 М33
6. „ПОЗНАВАЊЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА КАО ЈЕДАН ОД ПРЕДУСЛОВА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА НА СЕВЕРУ ЦРНЕ ГОРЕ” објављен у зборнику са међународне конференције “Туризам као фактор регионалног развоја” Плав 24.Септембар.2011. стр: 255-259; (издавач: Факултет за менаџмент у саобраћају и комуникацијама Беране, уредник: проф. Др Вујадин Вешовић) ISBN

7. "ТУРЦИЗМИ У АНДРИЋЕВОЈ ПРОКЛЕТОЈ АВЛИЈИ- ПРОБЛЕМ ПРЕВОЋЕЊА НА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК" *Токови*- часопис за научна, књижевна и друштвена питања, Беране 2013 стр: 177-188; УДК 821.163.41-09(издавач: ЈУ Центар за културу- Беране, уредник: Миодраг Радуновић)ISSN 0350-8366 M52
8. „АНАЛИЗА МАШИНСКОГ ПРЕВОЋЕЊА ПРИПОВЕТКЕ ИВЕ АНДРИЋА „ДЕЦА“ Универзитетски часопис „Економски изазови“ бр. 4 , Нови Пазар 2014 стр: 135-145; УДК:81'322.4 (издавач: Интернационални Универзитет у Новом Пазару, уредник: Суад Бећировић) ISSN 2217-8821. M-0
9. „УТИЦАЈ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ НА ПРОМЕНЕ КУЛТУРНИХ И ЈЕЗИЧКИХ НОРМИ“ *Токови*- часопис за научна, књижевна и друштвена питања, Беране, 2014 стр: 109- 122; УДК: 821.111=11 (издавач: ЈУ Центар за културу- Беране, уредник: Миодраг Радуновић) ISSN 0350-8366 M52
10. „ROAD SAFETY AT CROSSING OVER THE RAILWAY TRACK- A CASE STUDY IN MONTENEGRO“ Драгутин Јовановић, Милинко Чабаркапа, Драго Пантовић, Дамир Дестановић, Марија Вуковић; International Conference „Road safety strategic management“ Будва, Новембар 2014 стр:95-114; ИСБН 978-9940-575-19-9 (издавач: Факултет за менаџмент у саобраћају и комуникацијама Беране, уредник: проф. Др Вујадин Вешовић) M63
11. „PROBLEMS OF EVALUATION AND IMPLEMENTATION OF COMMUNICATIVE METHOD” МЕДИЈСКИ ДИЈАЛОЗИ, часопис за истраживање медија и друштва, Година VIII, Број 23, Подгорица, Новембар 2015. Стр: 505-514; ИССН 1800-7074 (издавач: ИВПЕ Цетиње, уредник: Мимо Драшковић) M52
12. “PROBLEMI ORGANIZOVANJA NASTAVE ENGLESKOG JEZIKA U PODRUČNIM ODELJENJIMA OSNOVNIH ŠKOLA” Zbornik Međunarodne konferencije “Nauka bez granica” Septembar 2017 Kosovska Mitrovica стр: 141-153; ИСБН978-86-6349-098-7 (издавач: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, уредник: Мирјана Лончар- Вујновић) M14
13. “ДРУШТВО, ПОЈЕДИНАЦ И КУЛТУРНЕ ВРЕДНОСТИ У РОМАНУ АРУНДАТИ РОЈ БОГ МАЛИХ СТВАРИ” *Токови*- часопис за научна, књижевна и друштвена питања, Беране, 2017 стр: 97-110; (издавач: ЈУ Центар за културу- Беране, уредник: Будо Мојашевић) ISSN 0350-8366 M52
14. „САВРЕМЕНИ СТАВОВИ О РАНОМ УЧЕЊУ СТРАНОГ ЈЕЗИКА“ *Васпитање и образовање*- часопис за педагошку теорију и праксу, Подгорица 2017 стр:77-93; ССН 0350-1094 (издавач: Завод за уџбенике и наставна средства Подгорица) M52
15. „ПОЛМОВНО И ТЕОРИЈСКО ОДРЕЂЕЊЕ ПРЕВОЋЕЊА ПОСМАТРАНО КРОЗ ПРОЦЕС ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ ЈЕЗИКА“ Међународни Симпозијум „Стратешки развој саобраћаја југоисточне Европе“ Универзитет Адриатик- факултет за саобраћај, комуникације и логистику Будва, 30./31. Мај 2018. године Будва стр: 229-235; ИСБН 978-9940-575-24-3 (издавач: Универзитет Адриатик Бар, уредник: Вујадин Вешовић) M33

16. "ПРОБЛЕМИ У МАШИНСКОМ ПРЕВОЂЕЊУ УПРАВНОГ ГОВОРА НА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (Корпус: приповетка Иве Андрића „Деца“) Паневропски Универзитет АПЕИРОН Бања Лука, Научно-стручни скуп “Информационе технологије за е-образовање – ИтеО” 28.09.2018. стр: 168-182 ИСБН 978-99976-34-33-7 (издавач: Паневропски универзитет "АПЕИРОН", Бања Лука уредник: Александра Видовић) М63
17. "MOTIVACIJA I NJEN UTICAJ NA PROCES UČENJA ENGLSKOG JEZIKA", *Ekonomski izazovi*, Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru, Novi Pazar, vol 8, br.16, objavljeno jun 2020. str 114-121, doi:10.5937/Ekoizazov1916114V ISSN 2217-8821 M-0
18. "KONCEPT ENGLSKOG JEZIKA STRUKE", *Ekonomski izazovi*, Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru, Novi Pazar, br.19. str 91-98, doi:10.5937/Ekoizazov2119091R UDK:811.111'276.6:658 ISSN 2217-8821 M-0

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Између више циљева које дисертација *Утицај англицизама са друштвених мрежа на српски језик и културу изражавања* има можда је набитнији да се опише и објасни колико употреба енглеских речи утиче на прецизност и јасноћу писане и усмене комуникације на српском језику, уз истовремено подизање свести о значају очувања српског језика. У вези с датим циљем истраживање у дисертацији Марије Вуковић треба да одговори на четири хипотезе: 1) Узроци инвазије енглеских речи примарно су условљени друштвеним факторима, а секундарно лингвистичким; 2) Доминација енглеског језика на друштвеним мрежама негативно утиче на писану и говорну форму употребе српског језика; 3) Употреба српског језика код младих је измењена и поједностављена под утицајем енглеског језика и 4) Речи преузете из енглеског језика не доприносе квалитету писане и говорне комуникације на српском језику.

Решења датих хипотеза на најбољи начин одражавају закључке, односно резултате истраживања. А решење подразумева резултате добијене кроз троврсно, четвороврсно истраживање: а) кроз истраживање корпуса дискусија на форуму Крстарица, гејмерских и модних форума и часописа ELLE, б) кроз истраживање корпуса са друштвене мреже Инстаграм, в) анализе упитника за ученике и наставнике.

У вези с првом хипотезом показано је и доказано а) да млади првенствено користе енглеске речи због погрешне претпоставке да за том употребом постоји и разлог. Помодарство и жеља да припадају групи је такође један од разлога за употребу англицизама које махом прилагођавају говору групе. Корисници, у жељи да се поистовете са припадницима англофоне културе, највероватније посежу за датим речима јер себе желе да представе као савременије и забавније; б) да друштвени утицаји имају најважнију улогу на промене у језику и в) 90% ученика се изјаснило да сматра да друштвене мреже утичу на измену понашања младих; док чак 85% професора сматра да садржаји пласирани путем Интернета имају пресудну улогу на промене у усменом изражавању ученика.

Тако је у потпуности потврђена прва хипотеза да су узроци инвазије енглеских речи примарно друштвеног фактора, а секундарно лингвистичког.

У вези с другом хипотезом је доказано: а) да се утицај енглеског језика на српски

језик пре свега односи на употребу латиничног писма, затим употребу емотикона, и употребу англицизама и акронима, при чему је евидентна појава стварања нових акронима, који су својствени језику младих, који по правилу скраћују поруке тако што стварају своје акрониме, било да су они од синтагма преузетих из енглеског језика или српског; б) да објављивање текстова на Инстаграму који нису у складу са правилима српског језика директно утиче на измену говора младих, јер они несвесно усвајају језичке обрасце; при чему ти објављени текстови имају негативан утицај на српски језик и на ортографском, и на лексичком, и на граматичком нивоу; в) 20% ученика уочава негативан утицај енглеског језика на српски, док скоро половина испитаних ученика, односно 46%, на тврдњу да су *промене у речнику српског језика прихватљиве* даје потврдан одговор; кад су пак професори у питању, 43% професора сматра да енглески језик има негативни утицај на српски језик, док 95% професора сматра да је погрешно употребљавати стране речи уместо српских.

Тако резултати свих троврсних истраживања *потврђују хипотезу 2.*

У вези с трећом хипотезом истраживања су показала: а) да се утицај енглеског језика на српски језик пре свега односи на употребу латиничног писма, затим употребе емотикона па употребу акронима и неприлагођених англицизама; б) да корисници употребљавају и измењено, али и поједностављено писање речи српског језика (посебно што се тиче интерпункције, употребе емотикона и симбола); в) 40% испитаних ученика изјаснило да често или скоро увек користи скраћенице у писаној комуникацији на друштвеним мрежама, док 61% наводи да већина њихових пријатеља често или скоро увек користи скраћенице у писаној комуникацији на друштвеним мрежама; чак 85% професора сматра да садржаји пласирани преко Интернета имају пресудну улогу на промене у усменом изражавању ученика, тако што се честа употреба енглеских речи на друштвеним мрежама преноси и на усмено изражавање код ученика.

Тако су резултати сва три типа истраживања *показали да је хипотеза 3 у потпуности потврђена.*

У вези с четвртом хипотезом, троврсна истраживања су показала: а) да за највећи број пркупљених адаптираних и неадаптираних енглеских лексема нема потребе јер се оне у највећем броју случајева могу заменити домаћим; б) да нове дигиталне комуникационе технологије у великој мери утичу на језик, доносећи промене у правопису, лексици и граматици; в) Мање од половине испитаних ученика, односно 35%, сагласно је са ставом да речник српског језика постаје богатији прихватањем речи из других језика; док 26% ученика сматра да је употреба англицизама оправдана, док већина њихову претерану употребу не сматра оправданом; половина испитаних професора, односно 53% сматра да речник српског језика није богатији прихватањем речи из других језика.

Наведени резултати *показују да је и хипотеза 4 потврђена.*

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Дисертација *Утицај англицизама са друштвених мрежа на српски језик и културу изражавања* написана је у складу са упутствима и пропозицијама која се налазе у пријави теме. Структурално не одступа од формата који се захтева. Поглавља одговарају прописаној организацији научног рада. Истраживање, текст и концептуални оквир су методолошки обједињени. Емпиријски део је спроведен у

складу са захтевима који се постављају пред научни рад. Резултирао је доказивањем свих четирију хипотеза. И то је недвосмислен показатељ да је ова дисертација оригинални научни допринос контрастивној социолингвистичкој и граматичкој енглеско-српској анализи, пре свега лингвистици, али и другим гранама науке с којима дата тема коренспондира.

Теоријски добро утемељеном ослобђеном методом контрастивне социолингвистичке и граматичке анализе, кандидаткиња је дошла до читавог низа истински иновативних увида и закључака. Те је закључке у својој докторској дисертацији изложила прегледним и јасним научним стилем, који читаоцу олакшава сналажење у сложеној проблематици овог научног рада.

X ПРЕДЛОГ

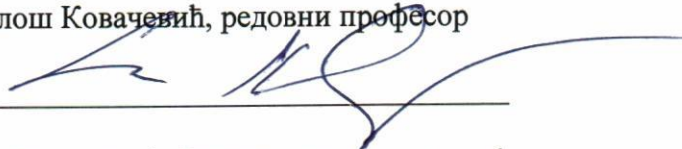
С обзиром на напред изнету оцену текста дисертације, јасно је да Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију Марије Вуковић *Утицај англицизама са друштвених мрежа на српски језик и културу изражавања*. Сходно томе, Комисија предлаже Научно-наставном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да усвоји овај Извештај са позитивном оценом дисертације.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Данијела Кулић, ванредни професор

2. Др Милош Ковачевић, редовни професор

3. Др Ана Јањушевић Оливери, ванредни професор

